

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 452/2022-48

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovvej a sudcu Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Rád premonštrátov – Opátstvo Jasov**, IČO 00 587 125, Podzámok 166/28, Jasov, zastúpeného spoločnosťou JUDr. Lucia Jurgová advokátka s. r. o., Kováčska 28, Košice, v mene ktorej koná advokátka a konateľka JUDr. Lucia Jurgová, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9 Cdo 125/2020 z 27. apríla 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 21. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 9 Cdo 125/2020 z 27. apríla 2022. Požaduje ďalej, aby bolo uznesenie najvyššieho súdu zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie. Domáha sa napokon náhrady trov konania od najvyššieho súdu vo výške 492,31 eur k rukám právnej zástupkyne.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených listinných dôkazov vyplýva nasledovný skutkový stav veci:

3. Sťažovateľ ako prenajímateľ uzatvoril s obchodnou spoločnosťou [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobkyňa“), ako nájomníčkou 1. júla 2006 „Zmluvu o nájme k nebytovým priestorom na [REDAKOVANÉ]“ (ďalej len „zmluva o nájme“). Z časti II ods. 1 zmluvy o nájme vyplýva, že sťažovateľ ako prenajímateľ je „vlastníkom nehnuteľnosti zapísanej v pozemnoknižnej vložke č. 6681, ako parcela č. 950, dom č. p. 110, [REDAKOVANÉ] o výmere 801 m² vcelku, ktorá nehnuteľnosť je zapísaná ako dom s dvorom v intraviláne na [REDAKOVANÉ]“.

4. Žalobkyňa sa žalobou z 19. októbra 2009 doručenu Okresnému súdu Košice II 21. októbra 2009 domáhala voči sťažovateľovi ako žalovanému určenia, že prejav sťažovateľa o okamžitom skončení zmluvy o nájme so žalobkyňou z 1. októbra 2009 doručený žalobkyňi 6. októbra 2009 týkajúci sa nehnuteľnosti – nebytového domu na ulici [REDAKOVANÉ], súp. č. 110, zapísaného v pozemnoknižnej vložke č. 6681 ako parcela č. 950, resp. na [REDAKOVANÉ] Správy katastra Košice-Stredné Mesto, je neplatný.
5. Rozsudkom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 13 C 347/2009-81 z 8. marca 2012 (ktorému bola vec postúpená z dôvodu miestnej príslušnosti) bola žaloba zamietnutá.
6. Rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 Co 136/2012 z 8. augusta 2012 bol rozsudok okresného súdu zmenený s tým, že prejav sťažovateľa o okamžitom skončení zmluvy o nájme so žalobkyňou z 1. októbra 2009 je neplatný.
7. Žalobou z 22. októbra 2012 doručenu pôvodne Okresnému súdu Košice-okolie 31. októbra 2012 (vedenou tam pod sp. zn. 16 C 245/2012) sa žalobkyňa domáhala voči sťažovateľovi určenia, že okamžité skončenie zmluvy o nájme zo strany sťažovateľa z 3. októbra 2012 k označeným nehnuteľnostiam je neplatné. Zároveň žiadala uložiť sťažovateľovi, aby jej sprístupnil budovu v [REDAKOVANÉ] pre účely výkonu jej práv ako nájomkyne, ktoré jej vyplývajú z nájomnej zmluvy z 1. júla 2006. Žaloba bola z dôvodu miestnej príslušnosti postúpená okresnému súdu a bola tam vedená pod sp. zn. 40 C 261/2012.
8. Uznesením najvyššieho súdu č. k. 5 Cdo 56/2013 z 18. decembra 2014 bol rozsudok krajského súdu č. k. 11 Co 136/2012 z 8. augusta 2012 zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie.
9. Uznesením krajského súdu č. k. 2 Co 106/2015 z 8. júla 2015 bola na návrh žalobkyne pripustená zmena žalobného petitu tak, aby sa určila neplatnosť prejavu sťažovateľa z 1. októbra 2009 o okamžitom skončení zmluvy o nájme k označeným nehnuteľnostiam, ako aj to, že nájomný vzťah trvá naďalej.
10. Ďalším uznesením krajského súdu č. k. 2 Co 106/2015 z 23. novembra 2015 bol zrušený rozsudok okresného súdu č. k. 13 C 347/2009-81 z 8. marca 2012.
11. Rozsudkom okresného súdu č. k. 13 C 198/2016-234 z 13. júla 2018 bola žaloba podaná žalobkyňou zamietnutá.
12. Podľa názoru okresného súdu dôvodom na okamžité ukončenie nájomnej zmluvy zo strany sťažovateľa bolo nezaplatenie nájomného v 30-dňovej lehote po splatnosti nájomného, a to napriek písomnému upozorneniu sťažovateľa. Zo zmluvy o nájme z 1. júla 2006 je zrejmé, že nájomné za sporné obdobie nebolo v dohodnutej výške pripísané na účet sťažovateľa, keďže k tomu došlo až nasledujúceho dňa 1. októbra 2009 a boli tak splnené podmienky pre okamžité skončenie nájomnej zmluvy. Iná forma spôsobu platenia nájomného v nájomnej zmluve dohodnutá nebola. Žalobkyňi nič nebránilo, aby sumu 10 000 eur vložila priamo na účet sťažovateľa, a nie na svoj účet s pokynom previesť ju na účet sťažovateľa. Je tiež preukázané, že niektoré platby zo strany žalobkyne boli v minulosti skutočne platené v hotovosti do pokladne sťažovateľa, a to až po splatnosti nájomného. Sťažovateľ upomienkou z 10. septembra 2009 vyzval žalobkyňu na zaplatenie nájmu s tým, že malo dôjsť k predĺženiu lehoty splatnosti do 3 dní od lehoty uvedenej v čl. V ods. 5 písm. b) zmluvy o nájme, ale túto upomienku podpísala zamestnankyňa sťažovateľa

██████████, ktorá nebola oprávnená uzatvárať dodatky k zmluvám a upomienku podpísala namiesto štatutárneho zástupcu. Naliehavý právny záujem žalobkyne na požadovanom určení nebol preukázaný tým, že táto do nehnuteľnosti vložila investície, keďže v osobitnom konaní vedenom na Okresnom súde Košice-okolie sa žalobkyňa voči sťažovateľovi nedomáhala investícií, ale náhrady škody vzniknutej jej tým, že po opustení priestorov tieto nemohla ďalej dávať do podnájmu iným podnájomníkom.

13. Z písomného podania právneho zástupcu žalobkyne z 31. októbra 2019 adresovaného krajskému súdu vyplýva jednak, že žalobkyňa svoju žalobu proti okamžitému skončeniu nájmu z 5. októbra 2012 vedenú na okresnom súde pod sp. zn. 40 C 261/2012 zoberie späť, ale tiež to, že navrhuje pripustiť zmenu žalobného petitu v tomto znení: „*Mení rozsudok Okresného súdu Košice I., sp.zn. 13C/198/2016 zo dňa 13.07.2018 a určuje, že okamžité skončenie zmluvy o nájme žalovaného zo dňa 1.10.2009 k nehnuteľnosti – nebytovému domu na ulici ██████████, zapísaného v pozemnoknižnej vložke č. 6681, parcela č. 950, súpisné číslo 110 zapísaného na ██████████. Správy katastra Košice-stredné mesto, doručené žalobcovi dňa 6.10.2009 je neplatné. Žalobcovi sa prisudzuje náhrada trov konania a trov právneho zastúpenia ktoré je žalovaný povinný zaplatiť právnomu zástupcovi žalobcu do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žalovaný je povinný zaplatiť na účet Okresného súdu Košice I. trov štátu.*“

14. Zo zápisnice o pojednávaní pred krajským súdom ako odvolacím súdom z 31. októbra 2019 vyplýva, inter alia, že bolo oboznámené písomné podanie žalobkyne z 30. októbra 2019 (správne má byť zrejme z 31. októbra 2019, pozn.) s konštatovaním, že jeho rovnopis bol zaslaný aj protistrane, ktorá potvrdzuje, že skutočne toto podanie dostala. Následne predseda senátu upozornil žalobkyňu, že v odvolacom konaní nie je možné žalobu meniť, na čo právny zástupca žalobkyne uviedol, že jeho skutočným úmyslom ani nebolo meniť žalobu, ale dosiahnuť späťvzatie žaloby v konaní vedenom pod sp. zn. 40 C 261/2012. Na otázku členky senátu, aby právny zástupca žalobkyne pre úplnú zrozumiteľnosť upresnil, akým spôsobom navrhuje zmeniť žalobný petit, tento uviedol, že ho ponecháva v pôvodnom znení a skôr pre vyčistenie sporu chce v záujme klienta dosiahnuť zastavenie konania vedeného pod sp. zn. 40 C 261/2012 tak, aby toto nekolidovalo s prebiehajúcim konaním.

15. Rozsudkom krajského súdu č. k. 2 Co 248/2018 z 28. novembra 2019 bol rozsudok okresného súdu zmenený a bolo určené, že „*okamžité skončenie zmluvy o nájme žalovaného zo dňa 1.10.2009 k nehnuteľnosti – nebytovému domu na ulici ██████████ ██████████ ██████████, zapísaného v pozemnoknižnej vložke č. 6681, parc. č. 950, súp. č. 110, zapísaného na ██████████ Správy katastra Košice – Stredné Mesto, doručené žalobcovi 6.10.2009 je neplatné a nájomný vzťah založený zmluvou o nájme k nebytovým priestorom na ██████████ z dňa 1.7.2006 trvá naďalej*“.

16. Podľa konštatovania krajského súdu sťažovateľ vo vyjadrení k odvolaniu žalobkyne, inter alia, namietal, že petit formulovaný žalobkyňou je neurčitý, nepresný a nevykonateľný, keďže podľa špecifikácie nehnuteľností žalobkyňou ide o tri rôzne nehnuteľnosti troch rôznych vlastníkov na ██████████. Nehnuteľnosť prenechaná do užívania žalobkyni je v skutočnosti budovou na ██████████ so súp. č. 89, stojacou na parc. č. 795 v kat. úz. ██████████

17. Podľa názoru krajského súdu nebolo možné súhlasiť s názorom okresného súdu o nepreukázaní naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Žaloba vo veci bola podaná ešte 21. októbra 2009, teda za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, a preto aj s poukazom na ustanovenie § 470 ods. 2 Civilného sporového poriadku podmienky na podanie určovacej žaloby bolo potrebné posudzovať v zmysle § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (nie teda striktné v zmysle ustanovenia § 137 Civilného sporového poriadku, ktorý nadobudol účinnosť až po podaní žaloby). Z uznesenia najvyššieho súdu č. k. 5 Cdo 56/2013-167 z 18. decembra 2014 vyplynulo, že jedine určenie, či nájomný vzťah trvá, je spôsobilé efektívne vyriešiť otázku spornosti právnych vzťahov žalobkyne k predmetu nájmu a z toho vyplývajúcej právnej neistoty. Riadiac sa týmto záväzným právnym názorom, žalobkyňa 30. júna 2015 požiadala o pripustenie zmeny žalobného petitu, čo sa aj stalo uznesením krajského súdu č. k. 2 Co 106/2015-186 z 8. júla 2015. Žalobkyňa sa tak domáhala okrem určenia neplatnosti okamžitého skončenia zmluvy aj určenia, že jej nájomný vzťah k predmetu nájmu trvá naďalej. Za tejto situácie by argumentácia výkladom § 137 Civilného sporového poriadku a zamietnutie žaloby pre neexistenciu naliehavého právneho záujmu odporovali princípom spravodlivosti, právnej istoty a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí.

18. Ďalej krajský súd ustálil nespornosť skutočnosti, že sťažovateľ zmluvu o nájme so žalobkyňou 1. októbra 2009 ukončil okamžite, ako aj toho, že žalobkyňa nájomné za 3. štvrt'rok 2009 mala uhradiť (pôvodne) do 30. septembra 2009 tak, aby sa vyhla práve sankcii vo forme okamžitého ukončenia zmluvy. Sťažovateľ totiž vystavoval faktúru na úhradu nájomného v druhom mesiaci aktuálneho štvrt'roku a tá bola splatná v tom istom mesiaci. Nájomné bolo preto splatné do 31. augusta 2009 a dôvodom okamžitého ukončenia zmluvy mohlo byť jeho nezaplatenie v 30-dňovej lehote po splatnosti (v tomto prípade do 30. septembra 2009). Z dokazovania vyplynulo, že 30. septembra 2009 žalobkyňa zvyšok neuhradeného nájomného 10 000 eur mala k dispozícii a bola pripravená ho uhradiť. Na ten účel telefonicky kontaktovala pracovníka sťažovateľa [REDAKOVANÉ] a chcela mu peniaze osobne odovzdať. Pritom aj v minulosti z iniciatívy sťažovateľa bola zaužívaná prax, že nájomné bolo takto osobne odovzdávané, čo [REDAKOVANÉ] na pojednávaní 6. júla 2011 odôvodnil tým, že ak sťažovateľ potreboval peniaze, oslovil žalobkyňu aj pred termínom splatnosti nájomného a osobne ho zinkasoval. Dňa 30. septembra 2009 však na základe pokynu sťažovateľa (opáta) poverení pracovníci sťažovateľa priamu platbu nájomného odmietli a vyzvali žalobkyňu plniť prostredníctvom banky. Tak došlo k tomu, že hoci žalobkyňa peniaze uložila na svoj účet 30. septembra 2009, na účet sťažovateľa boli pripísané až 1. októbra 2009. Krajský súd považuje za osobitne významné, že sťažovateľ v upomienke z 10. septembra 2009 predĺžil lehotu na zaplatenie dlžného nájomného oproti zmluve o ďalšie 3 dni, t. j. do 3. októbra 2009. V upomienke totiž výslovne uviedol, že dlžnú sumu je potrebné uhradiť najneskôr do 3 dní od lehoty uvedenej v čl. 5 ods. 5 písm. d), preto ak dlžné nájomné bolo na účet sťažovateľa pripísané 1. októbra 2009, bolo uhradené včas a sťažovateľ nemal dôvod nájom okamžite ukončiť. Upomienka z 10. septembra 2009 bola spísaná na hlavičkovom papieri sťažovateľa, opatrená jeho pečiatkou a parafovaná pri vytlačení označení štatutára sťažovateľa – opáta, v dôsledku čoho žalobkyňa mohla oprávnenne počítat s predĺženou lehotou na zaplatenie nájomného. Opačný výklad okresného súdu predstavuje podľa názoru krajského súdu odobrenie výkonu práva odporujúceho dobrým mravom.

19. Na to, aby bolo možné urobiť záver o trvaní nájomného vzťahu, bolo nevyhnutné sa ako s predbežnou otázkou zaoberať aj tým, či nájomný vzťah nebol dotknutý ďalšími (následnými)

právnymi úkonmi. Sťažovateľ pritom nájomný vzťah založený zmluvou z 1. júla 2006 mal záujem okamžite skončiť aj listami zo 17. septembra 2012 a z 3. októbra 2012. Odhliadnuc od toho, že nedokázal uspokojivo vysvetliť existenciu dvoch rôznych prejavov smerujúcich k okamžitému skončeniu zmluvy (obsahom takmer totožných) a pri pretrvávajúcich nezrovnalostiach ohľadom doručovania týchto dokumentov s prihliadnutím na ich následky by tieto mali byť výsledkom zrelej úvahy sťažovateľa. Po analýze textu oboch prejavov o skončení zmluvy bolo zrejmé, že podľa sťažovateľa žalobkyňa predmet nájmu využívala mimo rozsah dohodnutý v zmluve, čím porušila čl. II bod 3. Z tohto ustanovenia vyplýva iba to, že žalobkyňa ako nájomca bude nebytové priestory využívať v rozsahu svojho predmetu podnikania zapísaného v obchodnom registri, pričom z výpisu z obchodného registra je zrejmé, že žalobkyňa v rozhodnej dobe mala ako predmet podnikania zapísané aj činnosti v oblasti nehnuteľností s vlastným alebo prenajatým majetkom, nákup a predaj nehnuteľností, ako aj správu nehnuteľností. Podľa názoru krajského súdu sťažovateľ v prejavoch o okamžitom skončení nájmu zo 17. septembra 2012 a z 3. októbra 2012 nešpecifikoval žiaden relevantný výpovedný dôvod či dôvod na okamžité skončenie nájomného vzťahu. Nepreukázal ani to, že by žalobkyňa nebytové priestory využívala mimo rozsahu svojho predmetu podnikania. Pokiaľ by sťažovateľ namietal samotné prenájomné priestorov ďalším subjektom formou podnájomných zmlúv, treba poukázať na čl. VI bod 3 zmluvy, ktorý priamo predpokladal prenájomné priestorov tretím subjektom.

20. V záujme zvýraznenia podstatnej časti výroku o trvaní nájomného vzťahu považoval krajský súd za potrebné doplniť výrok rozsudku okresného súdu tak, aby bolo zrejmé, že tento nájomný vzťah bol založený zmluvou o nájme z 1. júla 2006 s cieľom odstrániť akékoľvek pochybnosti o predmete sporu. Podľa zaužívanej súdnej praxe ak žalobca v žalobe presne, určite a zrozumiteľne formuloval z jeho pohľadu spôsob určenia právneho vzťahu, práva alebo právnej skutočnosti, súd nepostupuje v rozpore so zákonom, ak použitím iných slov či ich doplnením vyjadří vo výroku svojho rozhodnutia totožný spôsob určenia, ktorého sa žalobca domáhal. Iba súd rozhoduje o tom, ako bude formulovaný výrok jeho rozhodnutia, pričom prípadným návrhom žalobcu na znenie výroku rozhodnutia nie je „otrocky“ viazaný. Pri formulácii výroku rozhodnutia musí dbať na to, aby z obsahového hľadiska vyjadroval to, čoho sa žalobca žalobou skutočne domáhal. Navrhnutý petit v tejto veci obsahuje odkaz na zmluvu o nájme, ktorá bola stranám sporu známa, špecifikuje predmetnú dotknutú nehnuteľnosť práve podľa tejto zmluvy o nájme, v dôsledku čoho o predmete sporu a o riešenom vzťahu nemôžu byť žiadne pochybnosti.

21. Proti rozsudku krajského súdu č. k. 2 Co 248/2018 z 28. novembra 2019 podal sťažovateľ dovolanie, prípustnosť ktorého videl v ustanoveniach § 420 písm. d) a f), ako aj § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) Civilného sporového poriadku.

22. Prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. d) Civilného sporového poriadku odôvodnil tým, že krajský súd posudzoval platnosť právnych úkonov sťažovateľa s poukazom na pripustenú zmenu žalobného petitu uznesením krajského súdu č. k. 2 Co 106/2015-186 z 8. júla 2015, hoci na základe skôr podanej žaloby žalobkyne voči sťažovateľovi doručenej Okresnému súdu Košice-okolie 31. októbra 2012 (postúpenej z dôvodu miestnej príslušnosti okresnému súdu) pod sp. zn. 40 C 261/2012 sa koná o určenie neplatnosti prejavu žalovaného z 3. októbra 2012 o skončení zmluvy o nájme nebytových priestorov, ktoré (konanie) doteraz nebolo právoplatne skončené. Podľa názoru sťažovateľa pri posudzovaní platnosti prejavu z 3. októbra 2012 o okamžitom skončení zmluvného vzťahu existuje prekážka litispendencie, keďže predmet sporu v konaní

vedenom pod sp. zn. 40 C 261/2012 medzi žalobkyňou a sťažovateľom je založený na rovnakých skutkových okolnostiach tvrdených žalobkyňou.

23. Prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku založil sťažovateľ na tvrdení, že všeobecné súdy konali a rozhodovali o nevykonateľnom, vadnom a neurčitom žalobnom petite z hľadiska hmotného práva, keďže nehnuteľnosť, ku ktorej sa má podľa znenia žalobného petitu určiť trvanie nájomného vzťahu, neexistuje a nedá sa ani určiť, o ktorú nehnuteľnosť ide. Okrem toho nesprávny procesný postup vedúci k porušeniu práva na spravodlivý proces je daný aj absenciou rozhodnutia krajského súdu o návrhoch žalobkyne na zmenu žaloby a absenciou rozhodnutia krajského súdu o písomnom podaní žalobkyne z 31. októbra 2019 nazvanom ako „zmena žaloby“, ktoré bolo v skutočnosti podľa svojho obsahu čiastočným späťvzatím žaloby.

24. Prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) v spojení s písm. c) Civilného sporového poriadku videl sťažovateľ v nesprávnom právnom posúdení otázky existencie naliehavého právneho záujmu žalobkyne na oboch požadovaných určeníach a v nesprávnom právnom posúdení otázky jeho preukázania žalobkyňou. Krajský súd túto otázku posúdil rozdielne od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pričom uvedená otázka je dovolacím súdom konštantne rozhodovaná rozdielne.

25. Prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) v spojení s písm. b) Civilného sporového poriadku videl sťažovateľ v nesprávnom právnom posúdení hmotnoprávnej otázky splnenia dlhu v súvislosti s predĺžením lehoty na zaplatenie dlžného nájomného upomienkou zaslanou po splatnosti dlhu. Krajský súd vyhodnotil túto otázku rozdielne od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, keďže táto nebola dosiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená.

26. Uznesením okresného súdu č. k. 40 C 261/2012 z 30. júna 2020 bolo konanie vo veci žalobkyne proti sťažovateľovi o určenie neplatnosti skončenia zmluvy o nájme nebytových priestorov (presnejšie o určenie neplatnosti okamžitého skončenia zmluvy o nájme z 3. októbra 2012, pozn.) zastavené v dôsledku späťvzatia žaloby v celom jej rozsahu elektronickým podaním žalobkyne z 10. júna 2020. Uznesenie sa stalo právoplatným 23. júla 2020.

27. Uznesením najvyššieho súdu č. k. 9 Cdo 125/2020 z 27. apríla 2022 doručeným právnej zástupkyňi sťažovateľa podľa dátumovej pečiatky 23. mája 2022 bolo dovolanie sťažovateľa odmietnuté s poukazom na ustanovenia § 447 písm. c) a f) Civilného sporového poriadku.

28. K dovolaciemu dôvodu, podľa ktorého všeobecné súdy konali napriek tomu, že v tej istej veci sa už prv začalo konanie, dospel najvyšší súd k záveru o nenaplnení tohto dôvodu, keďže predmetný spor začal žalobou podanou 21. októbra 2009, a preto konanie o určenie neplatnosti prejavu o okamžitom skončení nájomného vzťahu začaté v roku 2012 nemožno vyhodnotiť ako prekážku litispendencie. Prejavy sťažovateľa smerujúce k okamžitému skončeniu nájomného vzťahu z 1. októbra 2009, 17. septembra 2012 a 3. októbra 2012 boli po predbežnom posúdení vyhodnotené ako neplatné, a to vo vzťahu k posúdeniu otázky trvania nájomného vzťahu, ktorú si krajský súd vyriešil sám. Ako na to poukázal krajský súd, žalobkyňa síce na pojednávaní konanom 31. októbra 2019 prezentovala svoju snahu ukončiť konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 40 C 261/2012 späťvzatím žaloby, ale napokon zotrvala na pôvodnom znení petitu pripustenom uznesením krajského súdu č. k. 2 Co 106/2015-186 z 8. júla 2015.

29. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (všeobecné súdy konali a rozhodovali o nevykonateľnom, vadnom a neurčitom žalobnom petite, ako aj absencia rozhodnutia krajského súdu o návrhoch žalobkyne na zmenu žaloby, ale tiež absencia rozhodnutia krajského súdu o písomnom podaní žalobkyne z 31. októbra 2019 nazvanom „zmena žaloby“) najvyšší súd uviedol, že tieto dôvody nenapĺňajú obsah odňatia možnosti konať pred súdom takým procesným postupom, ktorý by viedol k záveru, že krajský súd rozhodoval svojvoľne a jeho závery boli neudržateľné. Krajský súd vysvetlil, prečo vychádzal z petitu uvedeného v žalobe aj z hľadiska označenia zmluvných strán a predmetu zmluvy o nájme. Preto tvrdenia sťažovateľa, podľa ktorých sa rozhodovalo o neurčitom a nevykonateľnom petite, sa nezakladajú vzhľadom na obsah spisu na pravde. V priebehu sporu bolo obom stranám zrejmé, o akú zmluvu o nájme nebytových priestorov ide. O zmene žalobného petitu rozhodol krajský súd ešte v uznesení č. k. 2 Co 106/2015 z 8. júla 2015. Podaním z 30. októbra 2019 žalobkyňa skutočne navrhla zmenu žalobného petitu, avšak na odvolacom pojednávaní 31. októbra 2019 uviedla, že trvá na pôvodnom znení, z čoho krajský súd vyvodil, že žalobný petit je identický s tým, ktorý pripustil vo svojom uznesení z 8. júla 2015.

30. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) v spojení s písm. c) Civilného sporového poriadku najvyšší súd uviedol, že ak sťažovateľ bol toho názoru, že sa krajský súd mal odkloniť od rozhodnutí dovolacieho súdu (ktoré v nemalom počte vymenoval v dovolaní), treba uviesť, že tieto rozhodnutia riešili otázku preukázania naliehavého právneho záujmu na určovacom výroku, pričom vychádzali vždy z konkrétnych skutkových a dôkazmi podložených situácií. Tak tomu bolo aj v predmetnom spore. Preto nie je možné prijať záver, že by sa krajský súd odklonil od ustálenej súdnej praxe, resp. že dovolací súd rozhoduje konštantne o tejto otázke rozdielne. Najvyšší súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach vyslovil záver, že dôvody prípustnosti dovolania uplatňované stranami sporu z hľadiska § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku by mali mať aspoň elementárnu logiku. Ak totiž sťažovateľ tvrdí, že v tej istej právnej otázke sa odvolací súd odklonil od rozhodnutí dovolacieho súdu a súčasne dovolací súd o tej istej otázke konštantne rozhoduje rozdielne, potom vyvstáva otázka, od ktorých rozhodnutí dovolacieho súdu sa mal odvolací súd odkloniť.

31. Napokon k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) v spojení s písm. b) Civilného sporového poriadku (podľa sťažovateľa nesprávne právne posúdenie splnenia dlhu v súvislosti s predĺžením lehoty na jeho zaplatenie upomienkou zaslanou po splatnosti dlhu) najvyšší súd poukázal predovšetkým na už uvedený záver, podľa ktorého nie je možné na jednej strane poukazovať na to, že otázka uvedená dovolateľom nebola v rozhodovacej praxi riešená, a na druhej strane na to, že sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ďalej dodal, že sťažovateľom zafinovaná právna otázka by mohla mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku iba vtedy, ak by výsledok jej riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) odvolacím súdom predstavoval jediný a výlučný dôvod, pre ktorý bol rozsudok súdu prvej inštancie zmenený. Predmetná „dovolacia“ otázka sa v okolnostiach tohto dovolacieho konania netýkala takého záveru, na ktorom by výlučne spočívalo dovolaním napadnuté rozhodnutie krajského súdu.

32. Uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 452/2022-26 z 13. októbra 2022 bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II. Argumentácia sťažovateľa

33. Záver najvyššieho súdu o nenaplnení dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. d) Civilného sporového poriadku znamená odňatie možnosti sťažovateľa konať pred súdom, pričom táto možnosť je súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie.

34. Medzi účastníkmi konania nebolo sporné, že žalobkyňa nárok na určenie, že nájomný vzťah medzi účastníkmi konania trvá, uplatnila síce v rámci konania o žalobe podanej ešte 21. októbra 2009, avšak návrh na zmenu žalobného petitu s takýmto obsahom predložila na krajskom súde až 8. júla 2015 a zmena žalobného petitu bola pripustená uznesením krajského súdu č. k. 2 Co 106/2015-186 tiež 8. júla 2015, teda viac rokov potom, ako v žalobe podanej žalobkyňou 31. októbra 2012 medzi tými istými účastníkmi konania o tom istom spore vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 40 C 261/2012 rovnako požadovala určiť, že nájomný vzťah medzi účastníkmi konania trvá. Pôvodná žaloba z 21. októbra 2009 teda nárok na určenie, že nájomný vzťah trvá, neobsahovala. V dôsledku toho ani nemožno tvrdiť, že konanie o nároku na určenie, že nájomný vzťah trvá začalo už v roku 2009, ako to nesprávne uzavrel najvyšší súd.

35. Krajský súd procesne neprípustným spôsobom posudzoval aj platnosť prejavu sťažovateľa o okamžitom skončení nájomného vzťahu zo 17. septembra 2012, a to bez toho, že by bol podaný na súd akýkoľvek návrh na určenie jeho neplatnosti, hoci podľa čl. 7 Civilného sporového poriadku súdne konanie sa zásadne začína na návrh strany sporu, pričom predmet konania určujú strany sporu postupom ustanoveným zákonom. Krajský súd teda sám vykonával dôkazy a rozhodol aj o takom nároku, ktorý predmetom konania nebol. Prejav sťažovateľa o okamžitom skončení nájomného vzťahu zo 17. septembra 2012 je jednostranným hmotnoprávnym úkonom, ktorý krajský súd vyhodnotil ako neplatný. Pritom úkon sťažovateľa po jeho doručení žalobkyňi vyvolal sťažovateľom predpokladaný účinok a pokiaľ nebol včas napadnutý na súde žalobou o neplatnosť, malo to za následok skončenie nájomného vzťahu. Krajský súd preto nemohol vyhovieť ani nároku na určenie, že nájomný vzťah trvá (ku dňu rozhodovania krajského súdu). Je totiž z procesného hľadiska zrejmé, že na určení, že nájomný vzťah trvá, nie je daný naliehavý právny záujem, pokiaľ súčasne nie je žalovaný aj nárok na určenie neplatnosti okamžitého skončenia nájmu. Pre procesný následok nedostatku naliehavého právneho záujmu na určení, že nájomný vzťah trvá (ktorým je zamietnutie žaloby), nie je možné riešiť otázku neplatnosti konkrétneho prejavu o okamžitom skončení nájmu ani ako predbežnú otázku. Neexistuje totiž zákonná možnosť odvolacieho súdu vyriešiť si otázku, ktorá nie je predmetom sporu, ale ani otázku, ktorá je postihnutá prekážkou litispendencie.

36. Nemožno súhlasiť s najvyšším súdom, podľa ktorého nie je daný dôvod prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku na tom základe, že sa v konaní rozhodovalo o neurčitom, vadnom petite z hľadiska hmotného práva, keďže nehnuteľnosť, ktorej sa spor týkal, nebola určená dostatočne jednoznačným spôsobom. V súvislosti s argumentáciou najvyššieho súdu, podľa ktorej krajský súd vysvetlil, prečo vychádzal z petitu uvedeného v žalobe aj z hľadiska označenia zmluvných strán a predmetu zmluvy o nájme, treba podľa názoru sťažovateľa poukázať na judikatúru Najvyššieho súdu Českej republiky, podľa ktorej „*Nestačí, že účastníkum právneho vzťahu je jasné, čo je predmetom smlouvy, není-li to zřejmé z jejího textu. Určitost písemného projevu vůle je objektivní kategorií a takový projev vůle by neměl vzbuzovat důvodně pochybnosti*

o jeho obsahu ani u osob, ktoré nejsou účastníky daného smluvního vztahu. Vůle účastníka prvního vztahu je projevem určitá, srozumitelná, jestliže je výkladem objektivně pochopitelná. Výkladem pak nelze obsah předmětného právního úkonu doplňovat.“. Je tiež dôležité, že všeobecné súdy posúdili zmluvu o nájme podľa zákona č. 116/1990 Zb. o nájme a podnájme nebytových priestorov v znení neskorších predpisov, ktorý v § 3 ods. 3 a 4 uvádza podstatné náležitosti zmluvy o nájme, ako aj sankciu neplatnosti pre prípad, že zmluva podstatné náležitosti neobsahuje.

37. Za ústavne neutržateľný treba považovať spôsob, akým sa najvyšší súd vysporiadal s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku v súvislosti s procesnými návrhmi žalobkyne na zmenu žaloby z 12. júla 2019 a 31. októbra 2019.

38. Písomným podaním 12. júla 2019 žalobkyňa navrhla, aby bola pripustená zmena žalobného petitu tak, že *„určuje sa, že okamžité skončenie zmluvy o nájme žalovaného zo dňa 01.10.2009 a 3.10.2012 k nebytovým priestorom na [redacted] je neplatné a nájomný vzťah trvá naďalej“*. Touto zmenou žalobného petitu požadovala žalobkyňa viac než v pôvodnej žalobe, keďže žiadala rozhodnúť aj o určení neplatnosti prejavu sťažovateľa o okamžitom skončení nájomnej zmluvy z 3. októbra 2012.

39. Písomným podaním z 31. októbra 2019 žalobkyňa navrhla, aby krajský súd pripustil zmenu žalobného petitu v tomto znení: *„Mení rozsudok Okresného súdu Košice I sp. zn.: 13C/198/2016 zo dňa 13.07.2018 a určuje, že okamžité skončenie zmluvy o nájme žalovaného zo dňa 1.10.2009 k nehnuteľnosti – nebytovému domu na ulici [redacted], zapísaného v pozemnoknižnej vložke č. 6681, parcela č. 950, súpisné číslo 110 zapísaného na [redacted] Správy katastra – stredné mesto, doručené žalobcovi dňa 6.10.2009 je neplatné.“*

40. Sťažovateľ k týmto procesným návrhom žalobkyne v dovolaní uviedol, že podanie z 12. júla 2019 je zmenou žaloby v zmysle § 140 ods. 1 Civilného sporového poriadku spočívajúcou v rozšírení žaloby o nový nárok na určenie neplatnosti prejavu o okamžitom skončení nájomného vzťahu z 3. októbra 2012, ako aj o určenie, že nájomný vzťah v dôsledku neplatnosti tohto skončenia naďalej trvá. O tomto procesnom návrhu žalobkyne krajský súd nerozhodol. Následne žalobkyňa 31. októbra 2019 podala ďalší procesný návrh na zmenu žaloby v znení uvedenom v bode 31. Z jeho formulácie vyplýva, že žiada určiť iba neplatnosť okamžitého skončenia zmluvy o nájme prejavom z 1. októbra 2009. Z toho je zjavné, že oproti predchádzajúcim petitom žalobkyňa už neuplatňovala nárok na určenie neplatnosti prejavu o skončení nájmu z 3. októbra 2012, ale ani nárok na určenie, že nájomný vzťah naďalej trvá. Ide teda o jasný a nepochybne formulovaný procesný návrh na čiastočné späťvzatie žaloby, ktorý má v zmysle § 145 ods. 2 Civilného sporového poriadku závažné procesné dôsledky spočívajúce v povinnosti všeobecného súdu v dotknutej časti konanie zastaviť, ako aj v tom, že toto čiastočné späťvzatie už nemožno vziať späť. Treba pritom uviesť, že žalobkyňa bola zastúpená advokátom, v dôsledku čoho všeobecné súdy nemali voči nej všeobecnú poučovaciu povinnosť, pričom platila zásada *„vigilantibus iura scripta sunt“*.

41. Napriek jasnej formulácii petitu písomného čiastočného späťvzatia z 12. júla 2019 formulovaného advokátom krajský súd ho úplne ignoroval a k procesnému návrhu z 31. októbra 2019 zaujal zjavne nesprávny záver, podľa ktorého žalobný petit je identický s tým, ktorý krajský súd pripustil vo svojom uznesení č. k. 2 Co 106/2015 z 8. júla 2015. To však nezodpovedá

skutočnosti, keďže v zmysle tohto čiastočného späťvzatia žaloba už neobsahuje návrh na určenie, že nájomný vzťah trvá.

42. V dôsledku uvedených procesných návrhov žalobkyne mal krajský súd konanie v rozsahu čiastočného späťvzatia žaloby zastaviť a ostávajúci nárok na určenie neplatnosti prejavu o okamžitom skončení nájmu z 1. októbra 2009 zamietnuť pre nedostatok naliehavého právneho záujmu v zmysle záväzného právneho názoru najvyššieho súdu vysloveného v jeho uznesení č. k. 5 Cdo 56/2013-167 z 18. decembra 2014, ktorým zrušil skorší rozsudok krajského súdu.

43. Za značne prekvapivé treba považovať aj stanovisko najvyššieho súdu týkajúce sa žalobkyňou doručenej zmeny žaloby z 30. októbra 2019, ktoré treba považovať za čiastočné späťvzatie žaloby. Najvyšší súd na jednej strane potvrdil, že žalobkyňa naozaj zmenu žalobného petitu navrhla, avšak na odvolacom pojednávaní konanom 31. októbra 2019 uviedla, že trvá na pôvodnom znení, v dôsledku čoho krajský súd na toto späťvzatie vôbec neprihliadol. Podľa názoru sťažovateľa došlo tým k protiprávnemu pripusteniu späťvzatia zmeny žaloby spočívajúcej v jej čiastočnom späťvzati. Skutočnosť, že krajský súd nesprávnym procesným postupom nerozhodol o procesných návrhoch žalobkyne a nevyvodil z nich procesné dôsledky (hoci účinky čiastočného späťvzatia žaloby nastávajú jeho doručením súdu a takýto prejav nemožno následne odvolať, ale ani iným spôsobom negovať jeho právne následky), znamená, že do konania bol vnesený zmätok, v dôsledku ktorého nebolo zrejmé, o akom petite sa koná, čo sa následne premietlo aj do nesprávneho rozhodnutia vo veci samej. Tento nedostatok neodstránil ani najvyšší súd v rámci dovolacieho konania [§ 420 písm. f) Civilného sporového poriadku]. Takýto postup najvyššieho súdu je v rozpore so stanoviskom jeho občianskoprávneho kolégia č. k. 2 Cdo 216/2016 z 31. júla 2017.

44. Sťažovateľ nesúhlasí s právnym záverom najvyššieho súdu, podľa ktorého nedôvodne vyvodzoval prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) Civilného sporového poriadku, pretože nie je možné (podľa najvyššieho súdu) na jednej strane poukazovať na to, že otázka uvedená dovolateľom nebola v rozhodovacej praxi ešte riešená, a zároveň na druhej strane tvrdiť, že pri riešení tejto otázky sa odvolací súd odklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Najvyšší súd okrem toho uviedol, že sťažovateľom zafinovaná právna otázka by mohla mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku iba vtedy, ak by výsledok jej riešenia krajským súdom predstavoval jediný a výlučný dôvod zmeny rozsudku okresného súdu, čo však nie je dané. Tento názor najvyššieho súdu je podľa sťažovateľa v rozpore s rozhodovacou praxou ústavného súdu, ktorý k otázke povinnej obsahovej náležitosti dovolania odôvodneného nesprávnym právnym posúdením veci uviedol: *«Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že sa nestotožňuje s názorom najvyššieho súdu, podľa ktorého povinnou obsahovou náležitosťou dovolania odôvodneného nesprávnym právnym posúdením veci je uvedenie konkrétneho rozhodnutia [judikatúry] dovolacieho súdu. Ustanovenie § 421 ods. 1 CSP nemožno interpretovať tak, že zakotvuje povinné obsahové náležitosti dovolania. Obligatórne náležitosti dovolania upravuje § 428 CSP, ktorý okrem iného ukladá dovolateľovi povinnosť uviesť v dovolaní dovolacie dôvody, teda „z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne“. Následne ustanovenie § 432 CSP vyžaduje vo vzťahu k dovolaniu podľa § 421 CSP [odôvodnenému nesprávnym právnym posúdením veci], aby dovolateľ uviedol právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Označenie konkrétneho rozhodnutia [judikatúry] najvyššieho súdu nie je v zmysle ustanovenia § 428 CSP obligatórnou náležitosťou dovolania. Z uvedeného vyplýva, že dovolanie prípustné podľa § 421 CSP dovolateľ*

obligatórne odôvodní tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci [§ 432 ods. 1 CSP], a dotknutý dovolací dôvod vymedzí tak, že uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a súčasne uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia [§ 432 ods. 2 CSP]. Argumentácia dovolateľa konkrétnou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu je nad rámec zákonných požiadaviek a dovolací súd ňou nie je viazaný. [III. ÚS 76/2021].» Sťažovateľ je toho názoru, že ním definovaný dovolací dôvod bol v súlade s týmto právnym názorom ústavného súdu, keďže v dovolaní uviedol, že dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) Civilného sporového poriadku bol vymedzený ako nesprávne právne posúdenie splnenia dlhu a predĺženia lehoty na zaplatenie dlžného nájomného upomienkou zaslanou už po splatnosti dlhu, čo bolo vyhodnotené krajským súdom rozdielne od rozhodovacej praxe najvyššieho súdu v jeho jedinom rozhodnutí, keďže inak táto otázka nebola v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu vyriešená. Upomienka ako jednostranný písomný úkon sťažovateľa podpísaná osobou nemajúcou oprávnenie konať za neho nemohla mať za následok predĺženie splatnosti už splatného peňažného záväzku. Opačný právny názor je v rozpore s ustanovením § 567 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ako aj s judikatúrou najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu a ustálenou súdnou praxou. Nesprávny je aj záver najvyššieho súdu, podľa ktorého dovolacia otázka sa netýkala takého záveru, výlučne na ktorom by spočívalo dovolaním napadnuté rozhodnutie. Totiž otázka, či došlo k včasnému alebo omeškanému plneniu úhrady splátky nájomného, je zásadnou a podstatnou otázkou pri posudzovaní platnosti okamžitého skončenia nájmu, pričom na jej vyriešení spočíva dovolaním napadnutý rozsudok krajského súdu.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu

45. Z vyjadrenia podpredsedníčky najvyššieho súdu č. KP 3/2022-393, Cpj 212/2022 z 25. októbra 2022 doručeného ústavnému súdu 4. novembra 2022 vyplýva, že v prílohe pripája vyjadrenie predsedníčky senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu s tým, že najvyšší súd ponecháva rozhodnutie o ústavnej sťažnosti na úvahe ústavného súdu a súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

46. Z vyjadrenia predsedníčky občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 25. októbra 2022 vyplýva, že najvyšší súd sa vo svojom uznesení č. k. 9 Cdo 125/2020 z 27. apríla 2022 zaoberal všetkými dôvodmi prípustnosti, ktoré označil sťažovateľ, pričom rozhodol v súlade s ustálenou praxou dovolacieho súdu. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti opakuje priebeh konania a námietky uvedené už v dovolaní, pričom vyjadruje opätovne nesúhlas s rozhodnutím krajského súdu a najvyššieho súdu, namietajúc jeho právne závery. Predsedníčka občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu je toho názoru, že v uznesení boli poskytnuté všetky odpovede na námietky sťažovateľa.

47. Ústavný súd žalobkyni ako zúčastnenej osobe doručil 18. októbra 2022 výzvu vyjadriť sa k stanovisku najvyššieho súdu. Dňa 19. novembra 2022 bolo ústavnému súdu doručené oznámenie advokáta Mgr. Patrika Tulinského, LL.M., o prevzatí zastúpenia žalobkyne ako zúčastnenej osoby spolu so žiadosťou o poskytnutie lehoty na vyjadrenie. Hoci táto lehota uplynula, vyjadrenie nebolo ústavnému súdu doručené.

48. Ústavný súd doručil 14. novembra 2022 vyjadrenie najvyššieho súdu aj právnej zástupkyňi sťažovateľa. Ani táto sa však v stanovenej lehote nevyjadrila.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

49. Sťažovateľ predovšetkým namieta, že správne malo byť konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 13 C 198/2016 zastavené z dôvodu prekážky litispendencie, lebo hoci je pravdou, že toto konanie bolo začaté žalobkyňou jej žalobou doručenou Okresnému súdu Košice II 21. októbra 2009, avšak návrh na zmenu žalobného petitu spočívajúci v požiadavke na určenie, že nájomný vzťah medzi žalobkyňou a sťažovateľom trvá, uplatnila žalobkyňa až 8. júla 2015 (rovnakého dňa túto zmenu petitu krajský súd aj pripustil). Preto pokiaľ žalobkyňa v ďalšej žalobe podanej 31. októbra 2012 na okresnom súde pod sp. zn. 40 C 261/2012 rovnako požadovala určiť, že nájomný vzťah medzi účastníkmi konania trvá, potom je zrejmé, že z časového hľadiska konanie o určenie trvania nájomného vzťahu bolo prvýkrát uplatnené žalobou podanou žalobkyňou 31. októbra 2012, čo vedie k záveru o potrebe konanie o neskôr uplatnenom totožnom nároku v dôsledku prekážky litispendencie zastaviť (pozri body 33 a 34).

50. Podľa názoru najvyššieho súdu spor začal žalobou podanou 21. októbra 2009, v dôsledku čoho konanie o určenie neplatnosti prejavu o okamžitom skončení nájomného vzťahu začaté v roku 2012 nemožno vyhodnotiť ako prekážku litispendencie (pozri bod 28).

51. Ústavný súd považuje za rozhodujúcu tú okolnosť, že v žalobe podanej žalobkyňou 31. októbra 2012 (teda v jej druhej žalobe) sa táto určenia, že nájomný vzťah medzi ňou a sťažovateľom trvá, v skutočnosti nedomáhala (pozri bod 7). Opačné tvrdenie sťažovateľa, ktoré tvorí základ namietanej prekážky litispendencie, nezodpovedá teda realite. Táto okolnosť sama osebe bez ďalšieho postačuje na vyhodnotenie tejto námietky ako nedôvodnej. Navyše, ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že uznesením okresného súdu č. k. 40 C 261/2012 z 30. júna 2020 bolo konanie o druhej žalobe podanej žalobkyňou v dôsledku jej späťvzatia zastavené s právoplatnosťou k 23. júlu 2020 (pozri bod 26). Znamená to, že už ani v čase rozhodovania najvyššieho súdu v rámci dovolacieho konania prekážka litispendencie ani v hypotetickej rovine neprichádzala do úvahy. Tým menej by mohlo dôjsť k zastaveniu konania o prvej žalobe podanej žalobkyňou v prípade, keby ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovel a dovolacie uznesenie najvyššieho súdu zrušil.

52. Sťažovateľ ďalej namieta, že krajský súd neprípustným spôsobom posudzoval platnosť jeho prejavu o okamžitom skončení nájomného vzťahu zo 17. septembra 2012, a to bez toho, aby bol podaný akýkoľvek návrh na určenie jeho neplatnosti. Bolo teda rozhodnuté aj o takom nároku, ktorý predmetom konania nebol (pozri bod 35).

53. Túto námietku považuje ústavný súd za neprípustnú.

54. Podľa § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

55. Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

56. Sťažovateľ v dovolaní podanom proti rozsudku krajského súdu č. k. 2 Co 248/2018 z 28. novembra 2019 uvedenú námietku vôbec neuplatnil. Vo svojich dôsledkoch to znamená, že z formálneho hľadiska síce využil možnosť domáhať sa ochrany porušených práv podaním dovolania, avšak z materiálneho hľadiska vzaté vo vzťahu k tejto námietke uvedenú možnosť v skutočnosti nevyužil, v dôsledku čoho najvyšší súd nastolenú otázku ani neskúmal. Treba tiež uviesť, že sťažovateľ ani len netvrdil (tým menej preukazoval), že námietku neuplatnil v dovolacom konaní z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Preto ani neprichádzal do úvahy prípadný možný postup ústavného súdu podľa ustanovenia § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

57. Podľa sťažovateľa sa v konaní rozhodovalo o neurčitom, vadnom petite z hmotnoprávneho hľadiska, keďže nehnuteľnosť, ktorej sa spor týkal, nebola určená dostatočne jednoznačným spôsobom (pozri bod 36).

58. Najvyšší súd je toho názoru, že tvrdenia sťažovateľa, podľa ktorých všeobecné súdy rozhodovali o neurčitom a nevykonateľnom petite, podľa ktorých sa vzhľadom na obsah spisu nezakladajú na pravde. V priebehu sporu bolo stranám zrejmé, o akú zmluvu o nájme nebytových priestorov ide. Krajský súd vysvetlil v odôvodnení svojho rozsudku, prečo vychádzal z petitu uvedeného v žalobe aj z hľadiska označenia zmluvných strán a predmetu zmluvy o nájme (pozri bod 29 v spojení s bodom 20).

59. Podľa názoru ústavného súdu sa argumentácia krajského súdu a najvyššieho súdu javí ako dostatočná a presvedčivá. Sťažovateľ v podstate vytýka, že predmet zmluvy o nájme nebol v žalobnom petite, ale ani vo výroku rozsudku krajského súdu označený v súlade s katastrálnym stavom, pretože poukazuje na také nehnuteľnosti, ktoré v skutočnosti predmetom nájmu neboli a netvorili ani vlastníctvo sťažovateľa ako prenajímateľa. Najvyšší súd naproti tomu zvýrazňuje, že nehnuteľnosť tvoriaca predmet zmluvy o nájme bola v žalobnom petite označená tak, ako bola vymedzená v zmluve o nájme, pričom neboli nijaké pochybnosti o tom, že sporové strany presne vedeli, čo bolo predmetom nájmu. Práve z tohto dôvodu považoval krajský súd za potrebné upraviť výrok rozsudku okresného súdu tak, aby z neho bol zrejмый odkaz na formuláciu predmetu nájmu uvedenú v zmluve o nájme. Skutočnosť, že označenie nehnuteľnosti tvoriacej predmet nájmu vo výroku rozsudku krajského súdu (resp. v žalobnom petite) nie je v súlade s jeho súčasným katastrálnym označením, by mohla mať zásadný význam v prípade, ak by predmetom zmluvného vzťahu medzi sťažovateľom a žalobkyňou bol prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, o čo však v danom prípade nešlo.

60. Sťažovateľ považuje za ústavne neudržateľný spôsob, akým sa najvyšší súd vysporiadal s návrhmi žalobkyne na zmenu žaloby z 12. júla 2019 a 31. októbra 2019. Podanie z 12. júla 2019 je podľa neho zmenou žaloby spočívajúcou v jej rozšírení o nový nárok na určenie neplatnosti okamžitého skončenia nájomného vzťahu z 3. októbra 2012, ako aj určenia, že nájomný vzťah naďalej trvá. O tomto návrhu žalobkyne krajský súd nerozhodol. Procesným návrhom žalobkyne z 31. októbra 2019 sa žiada určiť iba neplatnosť okamžitého skončenia zmluvy o nájme z 1. októbra 2009, čo znamená, že žalobkyňa už neuplatňovala nárok na určenie neplatnosti skončenia zmluvy

o nájme z 3. októbra 2012, ale ani nárok na určenie, že nájomný vzťah naďalej trvá (pozri body 37 až 43).

61. Podľa názoru najvyššieho súdu tieto námietky nenapĺňajú obsah odňatia možnosti konať pred súdom v zmysle § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku. Podaním z 30. októbra 2019 žalobkyňa skutočne navrhovala zmenu žalobného petitu, avšak na odvolacom pojednávaní 31. októbra 2019 uviedla, že trvá na pôvodnom znení, z čoho krajský súd vyvodil, že žalobný petit je identický s tým, ktorý pripustil vo svojom uznesení z 8. júla 2015 (pozri bod 29).

62. Z pohľadu ústavného súdu sa javí ako podstatné upozornenie krajského súdu na odvolacom pojednávaní konanom 31. októbra 2019, že v odvolacom konaní nie je možné žalobu meniť. Toto upozornenie právny zástupca žalobkyne evidentne akceptoval, keď uviedol, že jeho skutočným úmyslom nebolo meniť žalobu, ale dosiahnuť späťvzatie žaloby v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 40 C 261/2012, pričom výslovné uviedol, že žalobný petit ponecháva v pôvodnom znení (pozri bod 14).

63. Podľa názoru ústavného súdu možno postup krajského súdu na odvolacom pojednávaní konanom 31. októbra 2019 považovať za akceptovateľný, a to tak vo svetle upozornenia krajského súdu, ako aj upresňujúceho vyjadrenia právneho zástupcu žalobkyne predneseného na priamy dotaz krajského súdu. Za tohto stavu ani úvahy sťažovateľa o tom, že prejav o čiastočnom späťvzati žaloby už nemožno vziať späť, sa nejavia ako relevantné.

64. Sťažovateľ napokon nesúhlasí s právnym záverom najvyššieho súdu o nedôvodnom vyvodzovaní prípustnosti dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) Civilného sporového poriadku. Záver najvyššieho súdu, podľa ktorého sťažovateľom zadaná právna otázka by mohla byť relevantná iba vtedy, ak by výsledok jej riešenia krajským súdom predstavoval jediný a výlučný dôvod zmeny rozsudku okresného súdu, je v rozpore s rozhodovacou praxou ústavného súdu (III. ÚS 76/2021). Ním definovaný dovolací dôvod bol v súlade s týmto právnym názorom (pozri bod 44).

65. Najvyšší súd v súvislosti s uvedenou námietkou zdôrazňuje, že dôvody prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku by strana sporu mala uviesť tak, aby jej argumentácia mala aspoň elementárnu logiku. Ak totiž sťažovateľ tvrdí, že v tej istej právnej otázke sa odvolací súd odklonil od rozhodnutí dovolacieho súdu, a súčasne, že dovolací súd o tej istej otázke konštantne rozhoduje rozdielne, potom vyvstáva otázka, od ktorých rozhodnutí dovolacieho súdu sa mal odvolací súd odkloniť (pozri bod 30). Obdobne pri namietanom nesprávnom právnom posúdení splnenia dlhu v súvislosti s predĺžením lehoty na jeho zaplatenie upomienkou zaslanou po splatnosti dlhu nie je možné poukazovať na jednej strane na to, že otázka uvedená dovolateľom nebola v rozhodovacej praxi riešená, a na druhej strane na to, že sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (pozri bod 31).

66. Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd vytýka sťažovateľovi pri formulácii náležitostí dovolania opierajúceho sa o ustanovenie § 421 Civilného sporového poriadku určitú nelogickosť jeho tvrdení, čo samo osebe bez ďalšieho túto časť dovolania diskvalifikuje. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti tento záver najvyššieho súdu nenapáda a nevyvracia. Zaoberá sa totiž iba ďalším, navyše uvedeným argumentom najvyššieho súdu týkajúcim sa otázky právneho posúdenia splnenia dlhu v súvislosti s predĺžením lehoty na jeho zaplatenie upomienkou zaslanou po splatnosti dlhu.

V dôsledku tohto stavu absentuje zo strany sťažovateľa argumentačný podklad, na základe ktorého by správnosť zásadného záveru najvyššieho súdu mohol ústavný súd preskúmať. Pritom tento argument najvyššieho súdu sa javí ako dostatočný podklad pre záver o nespôsobilosti tej časti dovolania sťažovateľa, ktorá sa opiera o ustanovenie § 421 Civilného sporového poriadku.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu